

SADRŽAJ

Predgovor	9
Uvodna reč autora	11
Glava 1. Prekoputa slepih	17
Glava 2. Sveta Sofija	23
Glava 3. Velika palata	63
Glava 4. Akropolj	87
Glava 5. Arheološki muzej	117
Glava 6. Jugoistok	143
Glava 7. Severoistok	197
Glava 8. Severozapad	239
Glava 9. Jugozapad	269
Glava 10. Vlaherna	295
Glava 11. Džamija Karije	335
Glava 12. Teodosijevi bedemi	369
Glava 13. Bosfor i ostrva	399
Glava 14. Predgrađa Konstantinopolja	425
Zaključak	465
Koordinate	469
Literatura	473

državala ove tradicije? Naravno da nije. To je praznik koji je nedavno uveden delimično kao rezultat ogorčenosti turske elite prema Evropi. U današnjoj Turskoj – Vizantija predstavlja Zapad. Meni to deluje posebno ironično, jer u mojoj zemlji, Rusiji, Vizantija simbolizuje upravo suprotno: odbranu od pogubnog uticaja Zapada. U oba slučaja, stara imperija je talac aktuelnih političkih zbivanja s kojima ona sama nema ništa zajedničko.

Veoma sam srećan što će moja knjiga stići do srpskog čitaoca: srednjovekovna Srbija je nekoliko vekova bila država povezana sa Vizantijom brojnim i raznovrsnim vezama, političkim i verskim, kulturnim i umetničkim. Naravno, u početku je staro carstvo bilo izvor uticaja za mlado kraljevstvo. Dovoljno je reći da je gotovo hiljadu reči srpskog jezika pozajmljeno iz vizantijskog grčkog, uključujući i neke krajnje bazične, od „hiljada“ do „komad“, od „cvekla“ do „rovito (jaje)“, od „patiti“ do „mirisati“ itd. Arhitektura i slikarstvo srednjovekovne Srbije izrazito su vizantijski. Ipak, u poslednjim decenijama svog postojanja, Vizantija je postala mlađi partner ove kohabitacije. Ne zaboravimo da je poslednji vizantijski car, hrabri i nesrećni Konstantin XI, nosio porodično prezime svog srpskog dede Dragaša. Đurađ Branković je 1448. godine o svom trošku popravio carigradski bedem – natpis na kom se pominje ovaj dragoceni dar, čuva se u Arheološkom muzeju Istanbula (vidi str. 131). Svedok poslednjih dana Vizantije, Sfrances, piše da crkva, monasi i sirotinja Carigrada „duguju mnogo toga“ Brankoviću.

Time je Srbija uspela da im se oduži.

Želim da zahvalim Tati Gutmaher, s kojom sam se konsultovao o pitanjima istorije umetnosti i koja je zapravo bila koautorica u mnogim delovima moje knjige koji se tiču umetnosti. Najdublju zahvalnost izražavam Kerimu Altugu, koji mi je bio vodič kroz podzemni Konstantinopolj. Takođe, neopisivo sam zahvalan Dejvidu Hendriksu, „profesionalnom amateru“ i velikom konstantinopoljskom entuzijasti, autoru fantastičnog veb-sajta *Byzantine Legacy*. Delimo strast prema spomenicima i ruševinama, ali u poređenju sa mnom, Dejvid je u velikoj prednosti, jer živi u Istanbulu i prati čak i one najmanje promene u njegovom istorijskom pejzažu. Dejvid je izuzetno unapredio ovu knjigu.